

સંતભગવંત સાહેબજીની

છે માહાત્મ્યસભર વાલી સદા...

વચનામૃત ગઢડા પ્રથમનું ૭૨ : 'માહાત્મ્યે સહિત નિશ્ચયનું' નું નિરૂપણ
૨૪ એપ્રિલ ૨૦૨૪, 'અક્ષરમહોલ', તપોભૂમિ બ્રહ્મજ્યોતિ, મોગરી

મુક્તાનંદ સ્વામીએ પૂછ્યું જે, 'હે મહારાજ! કાલ્યને દિવસ તમે દાદા ખાચર આગળ બહુ રૂડી વાર્તા કરી હતી, તે વાર્તા સાંભળવાની અમારે સર્વેને ઘણી ઈચ્છા છે.'

જુઓ, પરમહંસો મહારાજ સાથે દિવ્યભાવે રહીને કેવો સમાગમ કરતા ! ગુણાતીતાનંદ સ્વામીએ 'વાત'માં કહ્યું, 'ભેળા રહીને મહિમા સમજવો એ પાંચમી ઘાંટી છે.' કારણ કે, ભેળા રહેતા હોય તો બુદ્ધિતત્ત્વ જ્યાં સુધી દિવ્ય નથી થયું ત્યાં સુધી એમની ક્રિયાને વિશે માયિકભાવ આવી જ જાય. ભેળા રહીને સારધાર મહિમા સમજાતો નથી. આમ તો મહિમા સમજતા હોઈએ છીએ, પણ 'મને મળ્યા એ પ્રભુ સદાય સાકાર ને દિવ્ય જ છે' એવી માનીનતામાં કાયમ રહેવાતું નથી. પરમહંસો મહારાજ સાથે ચોવીસ કલાક ને બારેય મહિના ભેળા રહેતા, પણ એમની કેવી દિવ્ય દૃષ્ટિ હતી ! મહારાજને વિષે એમને કેટલો દિવ્યભાવ હતો ! એટલે પરમહંસો કહે છે કે, 'હે મહારાજ ! ગઈ કાલે તમે દાદા ખાચરના દરબારમાં બહુ રૂડી વાત કરી હતી, એ અમને ફરીથી સમજાવો.' તો મહારાજે શી રૂડી વાત કરી હતી ?

આગલા દિવસે 'વચનામૃત' ગઢડા પ્રથમ ૭૧માં મહારાજે વાત કરી હતી કે, 'ભગવાન જીવના કલ્યાણને અર્થે જ્યારે મૂર્તિ ધારણ કરે છે ત્યારે પોતાનું જે અક્ષરધામ અને ચૈતન્યમૂર્તિ એવા જે પાર્ષદ અને પોતાનાં જે સર્વે ઐશ્વર્ય તે સહિત જ પધારે છે. પણ તે બીજાના દેખ્યામાં આવે નહીં... ને ભગવાનના ભક્તને ભગવાનનું સ્વરૂપ અક્ષરધામ સહિત પૃથ્વી પર વિરાજમાન છે એમ સમજવું.' ગુણાતીતાનંદ સ્વામીએ પણ પહેલા પ્રકરણની પહેલી વાતમાં વાત કરી કે, 'મહારાજ તો (આજ જીવના કલ્યાણને અર્થે) પોતાનું અક્ષરધામ ને પાર્ષદ ને પોતાનું સમગ્ર ઐશ્વર્ય તે લઈને આંહી

(પૃથ્વી) પર પધાર્યા છે.' એવું જો સમજાય તો જીવ બળિયો થઈ જાય અને એવું નથી સમજાતું ત્યાં જીવમાં દુર્બળતા રહે છે.

આપણે બધા શ્રી સ્વામિનારાયણ ભગવાનના સત્સંગી છીએ. મંદિરે જઈએ છીએ, ભગવાનનો આશરો છે; પણ ભગવાનનું માહાત્મ્ય નથી. સનાતન હિન્દુ ધર્મમાં મોટા ભાગના માણસો સાત્ત્વિક છે. તેઓ સાત્ત્વિકભાવ સુધી પહોંચે છે, પણ આદુનિયા પર વધારેમાં વધારે જો દુઃખી અને ડરપોક કોઈ હોય તો તે સત્ત્વગુણી માણસો. એમને એવું હોય કે, 'બિલાડી આડી ઊતરી તો અપશુકન થયાં, એટલે બહાર જઈશ તો એક્સિડન્ટ થશે.' પરીક્ષા આપવા જનાર છોકરો વિચારે કે, 'નાપાસ થઈ જઈશ.' બિલાડી તો એના રસ્તે જાય છે એમાં તમારું શું બગડી ગયું ? પણ ડર્યા કરે. વિધવા સ્ત્રી સામે મળે, દહીં ઢળી જાય તો માને કે, અપશુકન થાય. મંદિરે ના ગયા તો અપશુકન થાય. આ બધું નાનપણથી જે અંદર પેઠું છે એને લઈને ભય રહે છે. અને એને લઈને જ લેભાગુ માણસો ફાવી જતા હોય છે.

વર્ષો પહેલાં અમને અમેરિકામાં એક વાસ્તુશાસ્ત્રી મળી ગયા. તેઓ કહે, 'અહીંયાં આપણું કામ બહુ ચાલે છે. અમેરિકામાં ભારતથી બધા આવ્યા છે, જો કોઈની મોટેલ બરાબર ના ચાલતી હોય તો મને બોલાવે એટલે પછી ત્યાં જઈને બધું જોઈ.' તેઓ મોટેલનો દરવાજો જુએ, રસોડું જુએ, ઓફિસ જુએ, એમની બેસવાની જગ્યા જુએ; એ પ્રમાણે કલાકેક મોટેલનું બધું નિરીક્ષણ કરે પછી જજમેન્ટ આપે કે, 'તમારી મોટેલના બધા દરવાજા દક્ષિણાદ્વાર છે-દક્ષિણ તરફ ખૂલે છે. દક્ષિણ તરફ દરવાજા ખૂલે એ ચાલે નહીં એટલે એને તમે ઉત્તરાદિ કરી દો તો તમારી મોટેલ ચાલશે.' એક તો મોટેલ બરાબર ચાલતી ના હોય અને પાછો આવો બધો ફેરફાર કરાવી ખર્ચ કરાવે. બિઝનેસ કરવા બેઠા હોઈએ તો ચાર-પાંચ વર્ષે ડાઉન શૉલ પણ આવે. તમે

શરીર ધારણ કર્યું છે તો બીમાર પણ પડાય, એમાં વાસ્તુશાસ્ત્રને શી લેવાટેવા છે ? પછી પેલા મોટેલવાળા પૂછે કે, ‘એનો ઈલાજ શો ?’ તો કહે, ‘જો તમારે દરવાજા ના બદલવા હોય તો એનો ઉપાય છે, જેનો અર્થ દસ હજાર ડોલર થશે. હું ભગવાનની મંત્રેલી મૂર્તિઓ એકેએક દરવાજે ફીટ કરી આપું એટલે દોષ નડશે નહીં અને તમારા ધંધા-વેપારમાં નફો કરતા થઈ જશો.’ આમ, દસ હજાર ડોલર લઈ જાય. બીજા કોઈક કહે કે, ‘અમારી છોકરીનું લગન થતું નથી.’ એટલે જ્યોતિષી રાશિ જુએ અને કહે, ‘તમારી દીકરીને કાલસર્પ યોગ છે એટલે લગન નહીં થાય.’ પછી પેલા એનો ઉપાય પૂછે એટલે જ્યોતિષી કહે કે, ‘તમે દસ હજાર રૂપિયા આપીને વિધિ કરાવો તો કાલસર્પ યોગ ઊતરી જશે અને તમારી છોકરીનાં લગન થઈ જશે.’ એટલે લઈ જાય દસ હજાર રૂપિયા.

હું ઈંગ્લેન્ડ હતો ત્યારે એક સ્વામિનારાયણના ચુસ્ત સત્સંગી પણ વાસ્તુશાસ્ત્રના જાણકાર ભાઈ દર્શને આવ્યા. વાસ્તુશાસ્ત્ર, જ્યોતિષશાસ્ત્ર એ આપણા ઋષિમુનિઓએ હજારો વર્ષની તપશ્ચર્યા કરી, શોધખોળ કરી આપેલા મહાન ગ્રંથો છે. તે ખોટા નથી, પણ તેના નામથી સામાન્ય માણસોને ડર બતાવીને કમાણી કરવા માટે એ શાસ્ત્રોને સાધન બનાવે છે એ ખોટું છે. મકાન બાંધકામમાં હવા-ઉજાસ વગેરે સારાં રહે તે માટે આ શાસ્ત્રોને ફોલો કરીએ, પણ ડર બતાવે તેનાથી માણસે દુઃખી ન થવું. હું કોઈ વાસ્તુશાસ્ત્રીનું સાંભળુંય નહીં ને ચલાવું પણ નહીં, પણ આ નિષ્ઠાવાન હરિભક્ત હતા એટલે આવીને બેઠા, વાતો કરી. આપણી સંસ્થા માટે તેઓને લાગણી છે, પ્રેમ છે, કાયમ સમૈયા-ઉત્સવમાં જોડાય છે. વળી, તેઓ સારા વાસ્તુશાસ્ત્રી પણ છે તેથી પ્રેમથી બોલ્યા કે, ‘સાહેબ ! આજે તમને ખાસ મળવા આવ્યો છું.’ પછી કહે કે, ‘હું જોઉં છું કે, તમે એવા સરસ સાધુઓ છો, આટલી સરસ જગ્યા છે, આટલી સરસ મૂર્તિઓ છે, પણ મારી દૃષ્ટિએ આટલાં વર્ષોમાં જે પ્રોગ્રેસ થવો જોઈએ એ પ્રોગ્રેસ થતો નથી. એનું કારણ કહેવા આવ્યો છું. તમારું જે કિચન છે, એ ઈશાન દિશામાં છે. ઈશાન દિશા એ ભગવાનનો ખૂણો છે. તમારું કિચન અગ્નિ દિશામાં હોવું જોઈએ. તમે કિચન ઈશાન દિશામાં બનાવ્યું છે તેથી ભગવાન દબાયા છે એટલે તમારો

પ્રોગ્રેસ થતો નથી. આ કિચનને અગ્નિ દિશામાં લઈ જાવ.’ એટલે મેં કહ્યું, ‘અગ્નિ દિશામાં તો મંદિર છે. તમે કહો છો તેમ કરીએ તો બે-પાંચ લાખ પાઉન્ડનો ખર્ચ થાય ભલા માણસ !’

ત્રણ દિવસ પછી પેલા સત્સંગી ભાઈને પાછા મળવા બોલાવ્યા. કારણ કે, તેઓ સ્વામિનારાયણના ભગત હતા એટલે મારે એમને ભગવાન શ્રી સ્વામિનારાયણના ‘વચનામૃત’ના આધારે સમજાવવા હતા. ‘વચનામૃત’ના આધારે મેં તેમને વાત કરી કે, શ્રી સ્વામિનારાયણ ભગવાન ‘વચનામૃત’માં બોલ્યા છે કે, ‘અમારી ઈચ્છાએ સત્સંગ વધો કે સત્સંગ ઘટો, અમારી ઈચ્છાએ કરીને સાજા રહો કે બીમાર પડો ; પણ અમારી ઈચ્છાએ કરીને બધું થાય છે, એમાં કોઈ બીજું નડતું નથી.’ પછી તે પર અમારે-સતીશભાઈ, સ્વામીને તે ભાઈ સાથે ગોષ્ઠિ થઈ. તેઓ માની ગયાને પછી કહ્યું કે, ‘બરાબર છે.’ મેં કહ્યું, ‘શ્રી સ્વામિનારાયણ ભગવાને બધું દોઈ રાખ્યું છે, શ્રી સ્વામિનારાયણ ભગવાન અમને લોકોને એવા તૈયાર કરશે પછી બધું થશે.’

કહેવાનો અર્થ કે, લોકો ભગવાન શ્રી રામ, શ્રી કૃષ્ણ, શ્રી મહાવીર, શ્રી બુદ્ધ, શ્રી સ્વામિનારાયણ ભગવાનને માને છે, પણ જીવમાં ભગવાનનું બળ નથી અનુભવતા એટલે બધા ડરાવી જાય છે. એટલે શ્રી સ્વામિનારાયણ ભગવાને ‘વચનામૃત’માં આ કહ્યું. અને ‘સ્વામીની વાતું’માં પહેલા પ્રકરણની પહેલી વાતમાં પણ સ્વામીએ આ વાત કરી. આ ના સમજીએ તો જીવમાં દુર્બળતા રહે છે. એટલે વાસ્તુશાસ્ત્રી, જ્યોતિષી, ભૂવા, બિલાડાં બિવડાવી જાય છે. કોઈ જ્યોતિષશાસ્ત્રી આવીને કંઈ કહે તો, આપણે કહેવાનું કે, ‘અમારું પ્રારબ્ધ અમારો ભગવાન છે. અમારામાં એમનું ધાર્યું થાય છે. કાલસર્પ યોગ હોય કે બિલાડો આડો ઊતરતો હોય, દિશા ગમે તે હશે પણ અમે સુખિયા થવાના થવાના ને થવાના જ છીએ. કારણ કે, અમને ભગવાન મળ્યા છે. અને ધાર્યું તો ભગવાનનું જ થાય છે !’ આ ખુમારી કહેવાય ! અને ‘ભગવાનની ઈચ્છા હશે એ જ થશે, અને એ અમને માન્ય છે’ એવું હોવું જોઈએ. પણ એવો મહિમા હોય તો મનાય ! એટલે યોગીબાપા કહેતા કે, ‘મહિમાની કસરને લીધે જ ફરી ને ફરી જન્મ લેવો પડે છે.’

ભગવાન જ્યાં પ્રગટ હોય
ત્યાં કલ્યાણ છે,
જન્મ-મરણનો રોગ ટાળનાર તેઓ છે.

આત્માનું કલ્યાણ તો
ભગવાનધારક સાધુ જ કરી શકે.

ગુણાતીતાનંદ સ્વામીની પહેલા પ્રકરણની છેલ્લી વાત : કથા કરે, કીર્તન કરે, વાતું કરે, પણ ‘આ દેહ હું નહિ,’ એમ માને નહિ. માટે આઠે પહોર ભજન કરવું જે, ‘હું’ દેહ નથી ને દેહમાં રહ્યો એવો જે હું આત્મા છું, બ્રહ્મ છું, અક્ષર છું ને મારે વિષે પરમાત્મા પરબ્રહ્મ પુરુષોત્તમ નારાયણ પ્રગટ પ્રમાણ અખંડ રહ્યા છે. તે કેવા છે ? તો સર્વ અવતારના અવતારી છે, સર્વ કારણના કારણ છે ને સર્વ થકી પર છે ; તે પ્રગટ આ મને મળ્યા તે છે.’ તો બોલો બધાં : ‘હું’ દેહ નથી. મારે વિશે પરમાત્મા, પરબ્રહ્મ પુરુષોત્તમ નારાયણ સદા સર્વદા બિરાજમાન છે. આ ભગવાન સર્વોપરી છે, સર્વ વ્યાપક છે, પ્રગટ છે, સર્વના કર્તા-હર્તા છે. મારી-તમારી-સર્વની બુદ્ધિના પ્રેરક-પ્રવર્તક છે. એવા જે ભગવાન પુરુષોત્તમ નારાયણ તે સાધુ દ્વારા મને પ્રગટ પ્રમાણ મળ્યા છે.’ આ વાતમા સાંખ્ય અને યોગ બન્ને આવી ગયાં. આ મહિમા ! આવો મહિમા સમજાય તો જીવને બળ રહે, તાકાત રહે, કોઈ ડરાવી ના જાય, કોઈ ગભરાવી ના જાય, મસ્તી જુદી જ આવે ! આ જે વાત મહારાજે કરી એટલે પરમહંસોએ પૂછ્યું કે, ‘કાલે તમે બહુ સારી વાત કરી હતી તે વાત અમને મહારાજ કહો.’ એટલે શ્રી સ્વામિનારાયણ ભગવાને કહ્યું કે, ‘અમે અમારા અક્ષરધામ સહિત પૃથ્વી પર આવ્યા છીએ.’ પણ કોઈએ પૂછ્યું નહીં કે, અક્ષરધામ એટલે શું ?

ગોપાળાનંદ સ્વામીને વિશે એક હરિભક્તને બહુ જ પ્રેમ ! એમણે ગોપાળાનંદ સ્વામીને પૂછ્યું કે, ‘મારે અક્ષરધામ જોવું છે, તો મને અક્ષરધામનાં દર્શન કરાવો.’ આપણને બધાને બુદ્ધિતત્ત્વમાં કલ્પના હોય કે, સયાજીરાવ ગાયકવાડનો રાજમહેલ આવો છે, ઈરાકના રાજાનું નહાવાનું ટબ સોનાનું, નળ, દરવાજા બધું સોનાનું છે તો ભગવાનનું ધામ કેવું ચક્રચકિત હશે ! એવું થાય કે ના થાય ? એટલે પેલા હરિભક્તે કહ્યું, ‘મને અક્ષરધામનાં દર્શન કરાવો.’ ગોપાળાનંદ સ્વામી ફરતા ફરતા જૂનાગઢ ગયા. પેલા ભગત જોડે જ હતા. સાંજે સૂવાનો સમય હતો એટલે ગુણાતીતાનંદ સ્વામી સૂઈ ગયેલા. એમની બાજુમાં ગોપાળાનંદ સ્વામીનું આસન હતું. પેલા સેવક ચંપી કરવા સેવામાં આવ્યા એટલે ગોપાળાનંદ સ્વામીએ કહ્યું, ‘તારે અક્ષરધામનાં દર્શન કરવા હતાં ને ? તે કરાવું. આ સૂતા છે એ

અક્ષરધામ છે, એ અક્ષરધામને દંડવત્ કરી લે.’ ભગત વિશ્વાસુ હતા, ગોપાળાનંદ સ્વામીને વિશે અસાધારણ હેત હતું, એટલે વાત મનાઈ ગઈ. એમણે ગુણાતીતાનંદ સ્વામીને દંડવત્ કર્યા. ગુણાતીત એ મહારાજને રહેવાનું ધામ-અક્ષરધામ છે. ભગવાન કહે, ‘જે અક્ષરરૂપ થયા એવા સાધુમાં અમે અખંડ છીએ અને રહીએ છીએ.’ ગુણાતીતાનંદ સ્વામી એવા હતા એટલે મહારાજ બોલ્યા કે, ‘અમે અમારા અક્ષરધામ સહિત આવ્યા છીએ.’ એ અક્ષરધામ એટલે કે ગુણાતીતની કોઈને ઓળખાણ જ નહોતી. એ ઓળખાણ શાસ્ત્રીજી મહારાજે કરાવી. બધા અક્ષરધામ એટલે કોઈ ‘લોક’ હશે એવું માનતા હતા. ‘લોક’ એટલે જેમ ગુજરાત છે, ભારત છે, ઈંગ્લેન્ડ છે એવું અક્ષરધામ ‘લોક’ હશે એવી બધી મગજની કલ્પનાઓ હતી. અક્ષરધામરૂપ સાધુ એ ભગવાનને રહેવાનું ધામ છે ; જેમના દ્વારા ભગવાન આપણા માટે કામ કરતા હોય છે.

ડોક્ટર પણ એક માણસ જ છે. કોઈ ડોક્ટર બેઠા હોય ને સાથે ડોક્ટર કરતાં ડોક્ટરપાળો પહેલવાન જેવો બીજો માણસ બેઠો હોય તો આપણે એની જોડે દવા કરાવીએ ? ડોક્ટર બેઠા હોય ત્યાં જ જઈએ. કારણ કે, એ ડોક્ટર છે, એમની પાસે ડોક્ટરની વિદ્યા છે. એમ, ભગવાન જ્યાં પ્રગટ હોય ત્યાં કલ્યાણ છે, જન્મ-મરણનો રોગ ટાળનાર તેઓ છે. કારણ કે, ભગવાન એમનામાં અખંડ રહ્યા છે. ઐશ્વર્ય-પ્રતાપ, રિદ્ધિ-સિદ્ધિ, વચનસિદ્ધિવાળા ઘણા મહાત્માઓ મળશે, પણ તેઓ આત્માનું કલ્યાણ નહીં કરી શકે ; આત્માનું કલ્યાણ તો ભગવાનધારક સાધુ જ કરી શકે. અને ભગવાન ત્યાં જ પ્રગટ હોય જ્યાં અક્ષરધામ હોય, અને અક્ષરધામરૂપ થયેલા સાધુ એ ભગવાનને રહેવાનું ધામ છે ! મહારાજે આ વાત ‘વચનામૃત’ ગઢડા પ્રથમ-૭૧માં કરી કે, ‘અમારા અક્ષરધામ સહિત અમે પૃથ્વી પર પધાર્યા છીએ. અને અક્ષરરૂપ થવું હોય તો એવા સાધુરૂપ થાવ, એમની સ્મૃતિ કરો, એમની આજ્ઞા પાળો, એમને ગમે છે એવું-એમને ગમતું કરો તો ભગવાનની પ્રસન્નતા ઊતરશે જે તમને અક્ષરરૂપ બનાવશે, ભગવાનધારક બનાવશે.’ એટલે કહ્યું, ‘ભગવાન જીવના કલ્યાણને અર્થે જ્યારે જન્મ ધારણ કરે છે, ત્યારે પોતાનું જે અક્ષરધામ અને ચૈતન્યમૂર્તિ એવા જે પાર્ષદ

અને પોતાનાં જે સર્વે ઐશ્વર્ય તે સહિત જ પધારે છે. પણ તે બીજાના દેખ્યામાં આવે નહીં.’

માટે ભગવાનના ભક્તને ભગવાનનું સ્વરૂપ અક્ષરધામ સહિત પૃથ્વી ઉપર વિરાજમાન છે એમ સમજવું અને બીજાની આગળ પણ એવી રીતે વાર્તા કરવી.

સાંભળો સંતો ! બહાર જાવ તો શું કરવું ? તો ‘મહારાજ પોતાના અક્ષરધામ સહિત બિરાજમાન છે અને સત્પુરુષ દ્વારા ભગવાન પ્રગટ છે’ એવી બીજાની આગળ પણ વાર્તા કરવી, તો તમને-વાર્તા કહેનારને બળ મળશે અને સાંભળનારને પણ બળ મળશે. મહારાજ ગઢડા પ્રથમ-૭૨ ‘વચનામૃત’માં આ વાતને આગળ લેતાં કહે છે :

પછી શ્રીજી મહારાજ બોલ્યા જે, જે ભગવાનના ભક્તને ભગવાનનો નિશ્ચય માહાત્મ્યે સહિત હોય ને સંતનું ને સત્સંગીનું માહાત્મ્ય ઘણું જાણતો હોય, ને તે ભક્તનું જો કર્મ કદાચ હોય ને કાળ પણ કદાચ હોય તો પણ તે ભક્તને એવી ભક્તિનું અતિશય બળ છે, તે કાળ ને કર્મ એ બેય મળીને તેનું ભૂંડું કરી શકતાં નથી.

જોયું ? આવું જેને બળ હોય કે, મને જે મળ્યા એ પ્રભુ અક્ષરધામરૂપ થયેલા સાધુ થકી પ્રગટ છે. ને એમાં સહેજ પણ તર્ક-વિતર્ક ના હોય, આશરાની દબતા હોય-એવો જે ભક્ત હોય તેને એવું માહાત્મ્ય હોય. અને કાળ-ધરતીકંપ થાય, તોફાન આવે, વાવાઝોડું આવે એ કાળનું ચક્ર છે. ગમે એટલો ભયંકર કાળ હોય, ગમે એટલું કર્મ ખરાબ થઈ ગયું હોય પણ એ બેઉ આવા ભક્તને દુઃખવવા માટે સમર્થ થતાં નથી. જોયું ? ભક્ત તો તોફાનમાં પણ નિશ્ચિંત રહે.

પ્રલ્લાદને બાળવા માટે એને લઈને એની ફોઈ લોલિકા અગ્નિમાં બેઠાં પણ પ્રલ્લાદ નિશ્ચિંત હતો, એને ભગવાનનું બળ હતું તો અગ્નિ પ્રલ્લાદને બાળી ન શક્યા. ગરમ ગરમ થાંભલામાં પણ ‘મારો ભગવાન પ્રગટ છે’ એવું માનીને એણે થાંભલાને બાથ ભરી તો ભગવાન પ્રગટ થયા. આ જે નિષ્ઠા, આ જે બળ; એ આધ્યાત્મિક માર્ગે બહુ મોટી ઊંચાઈ કહેવાય. ગમે એવો

કાળ હોય-તમે જો બસમાં જતા હોવ અને કાળ એ બસને ઊંધી પાડી દેવાનો હોય, પણ તમે બેઠા છો તો બસમાં બીજા જે પચાસ પેંસેન્જર હોય તેઓ પણ સુરક્ષિત થઈ જાય, બચી જાય; કાળ એને કાંઈ કરી ના શકે. વિમાનમાં બેઠા હોવ અને એક્સિડન્ટમાં વિમાનના ભુક્કા બોલી જવાના હોય, પણ એમાં કોઈ આવી નિષ્ઠાવાળો હરિભગત બેઠો હોય તો વિમાનમાં બીજા ૫૦૦ પેંસેન્જર પણ એના આધારે બચી જાય. એ પછી મહારાજ આગળ કહે છે :

અને જેને ભગવાન ને ભગવાનના સંતને વિષે જો નિષ્ઠામાં કાંઈક ફેર હોય તો તેનું ભગવાન રૂડું કરવાને ઈચ્છે તોય પણ રૂડું થતું નથી.

બહુધા માણસો કલ્યાણ માટે નહીં, પણ કંઈક મેળવવા માટે ભક્તિ કરતાં હોય છે. ઘણાં લગન માટે, ઘણાં નોકરી માટે-એમ કંઈક કામ કરવાનું હોય એટલે મંદિરે આવે, પણ મહિમાથી નહીં. જો કામ થયું તો ઠીક નહીં તો બીજે જાય. એમને કામ સાથે કામ છે. પણ જેમને કલ્યાણનો ખપ છે, ‘કેવળ મારા આત્માનું કલ્યાણ કરવું છે’ એવી નિષ્ઠાવાળો ભક્ત હોય અને ‘દુઃખમાંથી તારનારો તું છે ને સુખનો દેનારો પણ મારો પ્રભુ છે.’ એવી દબતા રાખીને પ્રભુનું બળ રાખીને માહાત્મ્ય સમજે તો એ ભક્તને કાળ ને કર્મ ભેગાં થઈને પણ મૂંઝવી નહીં શકે, દુઃખી નહીં કરી શકે. અને નિષ્ઠામાં જો કસર હોય એને માટે ભગવાન કહે, ‘એનું ભગવાન રૂડું કરવાનું ઈચ્છે તોય પણ રૂડું થતું નથી.’

અને જે ગરીબને કલપાવે તેનું તો કોઈ રીતે રૂડું થાય જ નહીં.

અહીં ‘ગરીબ’ શબ્દ લખ્યો છે. કોઈ સામાન્ય રીતે કહે કે, ‘આ ગરીબ છે’ તો આપણે શું સમજીએ ? ગરીબ એટલે પૈસા ના હોય, ખાવાની તકલીફ હોય, પહેરવાનાં કપડાં ના હોય, રહેવા માટે ઘર ના હોય, ખાવા-પીવા માટે ફાંફાં મારતો હોય એને ગરીબ કહીએ. લૌકિક રીતે એ ગરીબ જરૂર છે, એને પણ નહીં જ દુઃખવવાનો, પણ મહારાજ જે ‘ગરીબ’ કહે છે તે ગરીબ ભક્ત એટલે કે જે રાંક હોય એને તમે દુઃખવો તો ભગવાન કહે, ‘એ દુઃખાય એની ભેગા અમે પણ દુઃખી થઈએ છીએ.’ માટે કોઈ પણ ભક્તને દુઃખવવો નહીં.

નિષ્ઠાવાળો ભક્ત હોય અને દબતા રાખીને પ્રભુનું બળ રાખીને માહાત્મ્ય સમજે તો એ ભક્તને કાળ ને કર્મ ભેગાં થઈને પણ મૂંઝવી નહીં શકે, દુઃખી નહીં કરી શકે.

કોઈ પણ ભક્તને દુઃખવો નહીં.

ખમો, નમો, એની સેવા કરો તો

ભગવાન રાજી થાય.

ખમો, નમો, એની સેવા કરો તો ભગવાન રાજી થાય. એટલે શ્રી સ્વામિનારાયણ ભગવાન કહે છે :

અને મહાભારતમાં ભીષ્મપિતાએ રાજા યુધિષ્ઠિરને એમ કહ્યું છે જે, ‘જો તું ગરીબને કલપાવીશ તો તું તારા વંશે સહિત બળીને ભસ્મ થઈ જઈશ.’ માટે ભગવાનનો ભક્ત હોય અથવા કોઈ બીજો હોય, પણ ગરીબમાત્રને લેશમાત્ર દુઃખવો નહીં. અને જો ગરીબને દુઃખવે તો તેનું કોઈ પ્રકારે સારું થાય નહીં અને જો ગરીબને દુઃખવે તો બ્રહ્મહત્યા જેટલું પાપ થાય છે. અને તેમ જ કોઈકને માથે જૂઠું કલંક દેવું તે પણ બ્રહ્મહત્યા જેવું જ છે; અને જો સાચું કલંક હોય તો પણ તેને એકાંતે તેડીને તેનું રૂડું થાય એમ કહેવું, પણ તેને ફજેત કરવો નહીં.

મહારાજ આ વિવેક શિખવાડે છે. આપણને ગરીબની પરખ નથી કે, કોણ ગરીબ છે અને કોણ નથી. આપણે શાકભાજી લેવા જઈએ ને દસ-પંદર રૂપિયાનું શાક લઈએ તો એની પાસે ભાવનો તોડ કરીએ કે, આટલું બધું મોંઘું કેમ વેચે છે? પાંચ રૂપિયા ઓછા કર ને વળી પાછું બે મૂળા મફતમાં માગીએ અને લીલા ઘાણા પણ માગીએ. બિચારો સવારથી તડકામાં બેઠો છે તો એને પાંચ રૂપિયા વધારે આપોને ! તમે જુઓ, કેવા માણસો હોય છે ! આપણા ઘરે મજૂરી કરવા માણસ આવ્યો હોય તો ૧૦૦ રૂપિયા આપતાં દલીલ ને વિવાદ કરી એના પર કાપ મૂકીએ અને ડોક્ટર ઈન્જેક્શન મૂકીને હજાર રૂપિયા લઈ જાય તો ડોક્ટર જોડે દલીલ કર્યા વગર તે જે માંગે તે આપી દઈએ છીએ. પેલા બિચારા મજૂર જેવાને વધારે આપવા જોઈએ તો એ કેટલો ખુશ થાય ! મહેનત કરતો હોય, પરસેવો પાડતો હોય, આખો દિવસ મજૂરી કરતો હોય એવા જે મહેનતુ અને પ્રામાણિક માણસો છે કે જે તમને છેતરતા નથી એને તમે દાદાગીરી કરો છો અને જે તમને છેતરી જાય છે, જ્યાં તમે લુંટાવ છો, ત્યાં તમે સીધાદોર ચાલો છો; પણ એક ગરીબ સાથે તમે માથાકૂટ કરો છો-મહારાજ આ વાત માટે ના પાડે છે અને કહે છે, ‘આવા ગરીબોને દુઃખવવા નહીં, આવા ગરીબોને રાજી રાખજો.’ અને ગરીબ પ્રકૃતિનો હરિભક્ત હોય એ ભક્તને

નાદુઃખવો. ભક્તદુઃખાય એના ભેળા ભગવાન પણ દુઃખાય. અને ભગવાન દુઃખાય તો આપણું પ્રારબ્ધ ઊભું થાય. પછી એ પ્રારબ્ધ ધોવું પડે અને ત્યારે તકલીફ થાય. એટલે મહારાજે કહ્યું કે, ‘કોઈ પણ ભક્ત દુઃખાય એવું ના કરવું.’

યોગીબાપા કહેતા, મોટો પથ્થર તમારા હાથ ઉપર પડે તો એને તમે કંઈ મુક્કા મારો કે, કેમ પડ્યો ? એને ચામડી ના છોલાય એમ ધીમે રહીને ઊંચકીને હાથ કાઢી લો છો. એમ, ભગવાનના ભક્ત આગળ સરસ સંબંધ રાખવો, એને દુઃખવો નહીં, એની જોડે કકળાટ-કંકાસ ના કરવો. ભગવાનના ભગત સામે નમતા રહેવું. આપણું બળ-તાકાત ક્યાં વપરાઈ જાય છે ? તો આવા ભક્તોને દુઃખવીએ, ભક્તોને ફજેત કરીએ એમાં વપરાઈ જાય છે. કોઈથી ખોટું વર્તાઈ ગયું હોય અને તમને ખબર પડે તો એને ખાનગીમાં કહેવું કે, ‘આ સારું નથી થયું એને સુધારજે’, પણ એને આખા ગામમાં ફેલાવવું નહીં. ભગવાન કહે, ‘અમે એમાં રાજી નથી.’ એટલે એવું નહીં કરવાનું. કોઈની પણ ખોટી વાતને ફેલાવવી નહીં, કોઈનો પણ દોષ જોવો નહીં, અને દોષ હોય તો એના ગાણાં ગાવાં નહીં. ગાણાં ગાવાં ગુણગાન ને મહિમાનાં, ગાણાં સાંભળવાં ગુણગાન ને મહિમાનાં. અને ખાસ ‘આજ તો ભગવાન પોતાના સાધુ-સંતો સાથે પધાર્યા છે, એ પ્રભુ આવા સંતો દ્વારા મળ્યા છે’ એવું માહાત્મ્ય સમજી, એમની સ્મૃતિ સહિત ધૂન-ભજન-પ્રાર્થના કરીએ તો જીવમાં બળ રહેશે, સાત્ત્વિકભાવથી ઉપર-નિર્ગુણભાવમાં જઈશું તો કોઈ આપણને મૂંઝવી નહિ શકે, કોઈ આપણને ડરાવી નહિ શકે.

શ્રી સ્વામિનારાયણ ભગવાન પણ અભયકર કરીને ઊભા છે કે, ‘હે સંતો ! હે ભક્તો ! મારા શરણે રહો, મારું માહાત્મ્ય સમજો તો તમને ડર રહિત કરીશ.’ ડર રહિતનો કર-અભયકર છે. અભય-તેઓ એક વરદાન આપે છે કે, ‘ડરમાત્ર તમારો નીકળી જશે.’ આવું મહારાજનું વરદાન છે ! તો એવું આપણું જીવન બને એવી પ્રાર્થના !

સહજાનંદ સ્વામી મહારાજની જય !